

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 2 (1894)

Δελτίον ΧΑΕ 2 (1892-1894), Περίοδος Α'

Η Μονή της Οσίας Φιλοθέης (έκθεση)

(ΧΑΕ) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

doi: [10.12681/dchae.1530](https://doi.org/10.12681/dchae.1530)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΧΑΕ). (1894). Η Μονή της Οσίας Φιλοθέης (έκθεση). *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 2, 129–131. <https://doi.org/10.12681/dchae.1530>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Η Μονή της Οσίας Φιλοθέης (έκθεση)

Δελτίον ΧΑΕ 2 (1892-1894), Περίοδος Α' • Σελ. 129-131

ΑΘΗΝΑ 1894

τάς γενικάς συνεδριάσεις τῶν ἑταίρων, ἀλλά μόνον πρὸς ἀπλὴν φύλαξιν ἀντικειμένων τινῶν, τὰ ὅποια δύναται νὰ κατατεθῶσιν ἀλλοδαχοῦ, ἤτοι, αἱ μὲν εἰκόνες τοῦ Θεοσίου, ὡς ἔχουσιν ἐν κυλίνδροις, νὰ μεταφερθῶσιν εἰς τὸ Μουσεῖον καὶ νὰ τεθῶσιν εἰς τινὰ γωνίαν, ἢ ἐπὶ τῶν ἑρμαρίων αὐτοῦ. Τὰ δὲ λοιπὰ ἀντικείμενα, ἤτοι, βιβλία, ἔγγραφα καὶ λοιπὰ, νὰ τεθῶσιν ἐν τῷ ὑπάρχοντι ἑρμαρίῳ καὶ νὰ παρακαλέσωμεν τὴν συνάδελφον ἑταιρείαν τοῦ «Ἑλληνισμοῦ» νὰ δώσῃ ἡμῖν γωνίαν τινὰ ἐν τῷ καταστήματι αὐτῆς, ὅπως τοποθετήσωμεν τοῦτο. Τοιοῦτῳ τρόπῳ, κύριοι, οἰκοδομοῦμεν κατ' ἔτος σπουδαῖον ποσὸν χρήματος, ἀναλόγως τῶν πόρων ἡμῶν.

ὑποβάλλοντες δὲ τὴν ἐκθεσιν ἡμῶν ταύτην μετὰ τῶν παρατηρήσεών μας ἀνακινήμεθα τὴν ἐπὶ τούτων ὄλων κρίσιν εἰς τὸ Σεβαστὸν προεδρεῖον καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἀξιότιμα μέλη τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 6 Μαΐου 1894.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ

Ν. ΤΣΙΓΑΡΑΣ εἰσηγητῆς

Ε.Μ. ΡΑΥΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΩΣΗΦ ΙΩΑΚΕΙΜ

Ἡ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΟΣΙΑΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ

Τὰ ἐρείπια τῆς Μονῆς τῆς Ὁσίας Φιλοθέης ἔμειναν ἐγκαταλειμένα εἰς τὴν κακὴν τύχην των καθ' ὅλην τὴν βασιλείαν τοῦ αἰμνήστου Ὁθωνοῦ καὶ μέχρι τοῦ 1891, ὅτε ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τῆς Μονῆς ἀπεφάσισεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Γερμανὸς ν' ἀνεγείρῃ τὸ Μητροπολιτικὸν μέγαρον καὶ τὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν τὰ ἐρείπια ταῦτα κατφκῆθησαν ὑπὸ οἰκογενειῶν ἀνεστίων, ὑφ' ὧν αἱ σωζόμεναι τέως ὀλίγα ἀγιογρα-

φίαι υπέστησαν εξορύξεις ὀφθαλμῶν καὶ παντοίας καταστροφῆς. Ἐσώζοντο οὐχ ἤττον τινὲς τοιχογραφίαι καὶ τινες ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις. Ἡ Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία ἤλπισεν, ὅτι τὰ λείψανα ταῦτα τῶν ἐρειπίων ἤθελον περισωθῆ ὑπὸ τοῦ Σ. Μητροπολίτου. Δυστυχῶς συνέβη τὸ ἐναντίον. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 24 φεβρουαρίου 1892 τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας, ὁ ἀντιπρόεδρος κ. Κοζάκης Τυπάλδος ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἐπισταμένως ἐξήτασε τὰς ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Μονῆς τῆς Ὀσίας Φιλοθέης σωζομένας τοιχογραφίας τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου καὶ τοῦ ἐστιατορίου. Παρὰ τοῦ Σ. Μητροπολίτου εἶχε πληροφορηθῆ τότε ὅτι τὸ ἐστιατόριον θὰ κρημισθῆ καὶ ὁ Ναὸς θὰ ἀνακαινισθῆ. Ὁ κ. ἀντιπρόεδρος ἐξέφρασε πρὸς τὸν Σ. Μητροπολίτην τὴν γνώμην νὰ διατηρηθῆ τὸ ἐστιατόριον ὡς εἶχεν, ἢ, ἐὰν τοῦτο ἦτο ἀδύνατον, νὰ ἐκτοιχισθῶσι τοῦλάχιστον αἱ ἀγιογραφίαι μετὰ προσοχῆς καὶ τοποθετηθῶσιν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἐταιρείας, ἢ προτιμώτερον νὰ ἐκτοιχισθῶσιν εἰς ἄλλας αἰθούσας τῶν μεγάρων τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ ἀνεγερθῶσιν· αἱ ἀγιογραφίαι τοῦ Ναοῦ νὰ συντηρηθῶσιν εἰς τὴν θέσιν τῶν καὶ νὰ ἀναπαρασταθῶσιν ὡς εἶχον, ἀφοῦ ὑπάρχουσιν αἱ γενικαὶ γραμμαῖαι, δι' ὧν δύναται νὰ συμπληρωθῆ αὐτὰς ἐπιτήδειος καλλιτέχνης· ὁ δὲ ναὸς νὰ ἀνακαινισθῆ κατὰ τὸν τύπον τῶν Βασιλικῶν.

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν ταύτην, ὡς κατὰ διαφόρους συνεδριάσεις τοῦ 1892 καὶ 1893, ὅλα τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου ἔλαβον ἄλλεπαλλήλως τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Ταῦτα πάντα ἐπανειλημμένως ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν Σ. Μητροπολίτην. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῆς τελείας καταστροφῆς τῶν ἐν λόγῳ λειψάνων συναπληρώθη, παρεκτὸς ὀλίγων κεφαλῶν ἀξίων λογοῦ, τὰς ὁποίας ἀπειχοῖσαν ἐκ τοῦ ἐστιατορίου ὁ γενικὸς ἐφορὸς τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Π. Καββαδίας, καὶ τὰς ὁποίας ἀπέθεσεν εἰς τὸ ἔθνικόν Μουσεῖον. Ὁ κ. Καββαδίας ἐσκόπει καὶ ἄλλας νὰ ἐκτοιχίσῃ ἀγιογραφίας, δυστυχῶς ὅμως εἰδοποιήθη ἀργά, ὅτε ἤδη τὸ ἐστιατόριον εἶχε κρημισθῆ πρὸ ἡμερῶν.

Εἰς τὰ κατωτέρω δημοσιευόμενα δύο ἔγγραφα καὶ τὴν Ἐκθεσιν,

συνοφίζονται ἀρκούντως αἱ λεπτομέρειαι τοῦ ζητήματος.

Ὅπως περισωθῶσι τὰ ἀκόμη σωζόμενα εἰς τὴν Ἑλλάδα λείψανα τῶν Χριστιανικῶν Ἀρχαιοτήτων, ἀνάγκη νὰ ἐννοήσωσι τὴν μεγάλην αὐτῶν οπουδαιότητα, ἡ Ἐκκλησία, ἡ πολιτικὴ ἐξουσία καὶ ἡ κοινωνία.

ΕΚΘΕΣΙΣ

πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς
Ἐταιρείας.

Κύριε Πρόεδρε

Τὸν σεμνὸν χῶρον τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Ἀνδρίου ἐπισκεφθέντες τῇ ἐντολῇ τοῦ Συμβουλίου καὶ ἰδόντες τὰ σωζόμενα λείψανα τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ εὐκλείας, παρατρέχοντες τὸ ἱστορικῶς ἔνδοξον παρελθὸν αὐτῆς, ὡς γνωστὸν εἰς ὑμᾶς διὰ τῶν ἀξιολόγων μελετῶν τοῦ τε κ. Διευθυντοῦ τοῦ ἡμετέρου Χριστιανικοῦ Μουσείου καὶ τοῦ κ. Δ. Γ. Καμπούρογλου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηναίων, περιοριζόμεθα ν'ἀνακοινώσωμεν ὑμῖν τίς ἡ ἀξία τῆς Μονῆς ταύτης ὑπὸ καλλιτεχνικὴν καὶ ἀρχιτεκτονικὴν ἔποψιν, καὶ τίς ὁ κατάλληλος τρόπος τῆς διαφυλάξεως ταύτης.

Καὶ πρῶτον· ἐν τῷ ἱστορικῷ τῆς βηθείσης Μονῆς εὔρηται πολλαὶ τοιχογραφίαι ἸΣ' αἰῶνος καὶ τινες μεταγενέστεραι, ὀλιγωτέρας μὲν καλλιτεχνικῆς ἀξίας, μεγάλης ὁμως σημασίας, καὶ σπανίζουσαι παραστάσεις λόγου ἀξίας Βυζαντιακῆς τέχνης. Τοῦ ΙΕ' αἰῶνος τοιχογραφίαι σώζονται μόνον τρεῖς· αὗται εἶνε κεφαλαιὸν παριστώσαι, ἡ μὲν τὴν ἁγίαν Αἰκατερίνην, αἱ δὲ ἄλλους ἁγίους. Ἡ τέχνη αὐτῶν εἶναι πολλῶ ἐξαιρετωτέρα τῶν συνήθων ἀγιογραφιῶν, καὶ ἴσως αἱ μόναι, αἵτινες διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν σοβαρᾶς καλλιτεχνίας, αἱ ὁποῖαι ὑπενθυμίζουσιν ἡμῖν τὰ περι-